

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

Tidning utgiven av Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.

MOTTO: Vi kunna aldrig göra så mycket för en stor sak som en stor sak kan göra för oss.

VI. ARG.

STOCKHOLM, 15 FEBRUARI 1917.

Nr 4.

Inför stadsfullmäktig- valen i Stockholm.

Stockholm håller för närvarande på att förbereda sig till det blivande stadsfullmäktigvalet, ett arbete, vari kvinnorna inte få försumma att deltaga. Ty dels är det deras skyldighet såsom valberättigade att medverka till att stadsfullmäktigkåren i sin helhet blir så väl sammansatt som möjligt, dels är det ett alldeles speciellt och synnerligen viktigt kvinnointresse, att de kvinnliga representanterna i stadsfullmäktige bli väl kvalificerade. På dem har man nämligen stora pretentioner, de skola visa vad kvinnorna duga till i det kommunala arbetet, och av erfarenheten om deras visade kommunala förstånd och omtanke dra männen ofta nog sina slutsatser även om kvinnornas politiska mognad. Säkert är att en verkligt duglig kvinnlig stadsfullmäktig kan åstadkomma mer för att vinna männen för kvinnans politiska rösträtt än många möten och demonstrationer.

Nu är emellertid det kommunala maskineriet i Stockholm ganska invecklat, varför det inte är någon lätt sak att på en gång sätta sig in i alla de olika ärenden, som en stadsfullmäktig har att besluta över. Det är därför i regel önskvärt, att de, som en gång kommit in i saken, få fortsätta med arbetet längre än de fyra år en valperiod räcker.

I år hava vi bland de avgående inom alla tre partierna kvinnliga stadsfullmäktige, vilkas omval skulle vara i högsta grad önskvärt på grund av det intresse och den sakkunskap de ådagalagt. Tyvärr har emellertid en av dem, fröken Alma Hedin, förut vald av de moderata, undanbett sig återval. Detta beklagas allmänt, då hon företrätt kvinnorna på ett så förtjänstfullt sätt, att t. o. m. hennes politiska motståndare icke kunna neka henne sitt erkännande. Så skriver t. ex. Soc.-Dem.: "Från vårt håll skall fröken Hedin vid sin avgång få erkännande både som en intresserad och verksam ledamot av stadens styrelse och som en orädd och självständig representant, som mer än en gång visat sig ha hjärtat på rätta

Personligen kan jag icke föreställa mig ett fullständigt program för liberala reformer, som lämnar hälften av landets invånare utanför den politiska medborgarrätten. Närhelst en reform föreligger, som berör kvinnorna lika mycket som männen, ja, till och med mera än männen, förefaller det mig som en ohållbar ståndpunkt, att icke kvinnorna skulle ha samma grundlagsenliga rätt att inverka på dessa frågors avgörande.

DAVID LLOYD GEORGE.

Riksdagsmotioner.

Kvinnans politiska rösträtt.

Måndagen den 5 februari väckte herr Lindhagen i Andra kammaren 12 motioner med förslag till revision av grundlagarna och därmed sammanhängande författningar. Bland ändringar beträffande folket, föreslår herr Lindhagen som första punkt politisk rösträtt för kvinnor.

Barnlagarna.

I Första kammaren ha hrr Mauritz Hellberg och Jacob Larsson med instämmande av ett antal andra ledamöter väckt en motion, vari föreslås sådana ändringar i förslaget till lag om barn utom äktenskap att barnet i regel skall erhålla faderns namn och även arvsrätt efter fadern.

I huvudsak samma motion har väckts i Andra kammaren av hrr Jakob Pettersson och Daniel Persson i Tällberg m. fl. Vidare har hr Persson i Norrköping i Andra kammaren motionerat i samma ämne och föreslår skrivelse till regeringen om utredning och förslag till nästa riksdag angående förskott utan fattigvårds karaktär.

Dessutom har i Första kammaren motion väckts av hrr Bergqvist, Meurling och Valerius Olsson att barnavårdsman skall uttryckligen åläggas att sörja för att åtgärder vidtagas för fastställande av vilka barnets föräldrar äro och att adoptivförhållandets hävande från adoptantens sida endast tillståddes, därest adoptivbarnet för ett lastbart eller brottsligt liv.

stället. Hon var en motståndare, som man har aktning för."

Vi ha egentligen inte alls råd att mista sådana kvinnliga representanter. Dess viktigare blir det för kvinnorna att söka säkerställa de andra avgåendes omval samt att inom alla partier arbeta för att goda nya namn framföras.

Solidaritet mellan män och kvinnor.

Tandläkaryrket.

Det är så ofta man har anledning att klaga på männens solidaritet gentemot kvinnorna, att det är en alldeles särskild glädje att få notera ett förhållande, som är omvänt, och denna gång gäller det en protest mot olika arbetsvillkor för män och kvinnor från en hel kår. Förhållandet rör den numera aktuella frågan om de kvinnliga tandläkarna. I Göteborg förberedes en omorganisation av folkskolornas tandklinik, varvid även avses att lönerna till assistenterna måste avsevärt höjas. Göteborgs folkskolestyrelse har med anledning härav ingått till stadsfullmäktige med ett förslag om en begynnelselöna av 4,500 kr. för manliga och 4,000 kr. för kvinnliga tandläkare, varjämte pensionsåldern föreslås för de förra till 65 år och för de senare till 55 år.

Det blev denna gång inte bara kvinnorna, som opponerade sig, utan Sveriges tandläkareförbunds styrelse har till Göteborgs stadsfullmäktige avlåtit en skrivelse med protest mot folkskolestyrelsens förslag. Det heter däri bland annat: "Förbundsstyrelsen önskar i detta sammanhang framhålla att kvinnlig tandläkare undergår samma examen och skall på folkskoletandklinikerna utföra samma arbete på samma tider som manlig tandläkare. Då på hen-

Med vår valmetod är det absolut nödvändigt att kvinnorna äro med vid valmötena, då listorna uppgöras, ty sedan dessa en gång äro fastställda, är det betydligt svårare att genom strykningar eller separatlistor göra sin uppfattning gällande. Det är nu, då valmötena äga rum i de olika valkretsarna, som kvinnorna skola vara med.

nes kompetens lika väl som på hennes utförda arbete sålunda ställes samma fordringar som på hennes manliga kolleger, synes det styrelsen att intet motiv finnes för stadgande av olika löneförmåner för manliga och kvinnliga tandläkare. I det av Göteborgs folkskolestyrelse framlagda förslaget i motsatt riktning synes någon motivering ej heller vara förebragd.

Pensionsålderns inträdande föreslås av folkskolestyrelsen — likaså utan motivering — till olika tidpunkter för manliga och kvinnliga tandläkare. Ehuru väl att ej någon statistisk utredning föreligger beträffande tandläkares inträdande i pensionsålder — då denna fråga ännu ej varit aktuell — finnes intet som angiver att tandläkares arbetsförmåga avtager tidigare hos kvinnan än hos mannen. Härav synes det förbundsstyrelsen framgå, att ej något skäl förefinnes för fastställande av olika pensionsåldrar för manliga och kvinnliga i kommunal tjänst anställda tandläkare." — — —

Sveriges tandläkare ha alltså modigt och beslutsamt ställt sig vid sina kvinnliga kollegers sida i en för de senare betydelsefull principfråga. Exemplet manar till efterföljd. Ville männen böja sig för principen lika lön för lika arbete, skulle samhället förete mindre orättvisor, bättre arbetsförhållanden och större solidaritet mellan män och kvinnor.

G. H. E.

Apotekarebanan.

De arbetsområden, där den förnufviga principen "lika lön för lika arbete" tillämpas, när det gäller manliga och kvinnliga tjänsteinnehavare, äro icke flera än att de låta sig omtalas som undantag från den allmänna regeln. Så är emellertid och blir väl i åtskilliga år framåt genom det nya förslaget till lönereglering förhållandet inom apotekarebanan.

Den löneregleringskommitté av befordrade och obefordrade apotekare, som år 1908 var färdig med sitt arbete, hade dock ej denna syn på saken utan skriver i sitt betänkande bl. a.:

"Med de sålunda angivna lönebeloppen och vad därom anförts hava kommitterade emellertid avsett endast manliga farmaceuter. Ty vid bestämmandet av lönerna för de kvinnliga farmaceuterna torde säkerligen i flera avseenden andra synpunkter böra gälla. Särskilt må framhållas dels att levnadsomkostnaderna faktiskt ställa sig billigare för en kvinna än för en man, till följd varav kvinnan, om hon är nödsakad att för sina studier skuldsätta sig, dock icke behöver göra så stora skulder som en man i motsvarande ställning, varjämte kvinnan, av en till man och kvinna med

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

utkommer den 1 och 15 i var månad.

Redaktör: GURLI HERTZMAN-ERICSON.

Redaktion och Expedition: 6 Lästmakaregatan I

Redaktionstid: onsdag och lördag kl. 1/3-1/4.

Expeditionen öppen vardagar kl. 1-4.

Rikstel 8600. Allm. tel. 147 29.

Telegramadress: Rösträtt, Stockholm.

Prenumeration genom posten:

Pris för 1917 Kr. 1:35.

Lösnummer 6 öre.

För utlandet sker prenumerations antingen genom posten eller genom insändande av 2 kr. i postanvisning till tidningens expedition.

RÖSTRÄTTSBYRÅN

6 Lästmakaregatan I, Stockholm

Allm. tel. 147 29. Rikstel. 8600.

Öppen vardagar kl. 1/2 1-1/2 5 e. m.

L. K. P. R:s sekreterare träffas personligen kl. 1-3 e. m.

Hika belopp utgående lön, i verkligheten får större valuta än mannen, dels ock, vilket är det viktigaste, att kvinnan i regel icke är familjeförsörjare. Kommittén har emellertid endast velat fästa avseende vid sistberörda förhållande och anser alltså, att manliga och kvinnliga farmaceuter böra åtnjuta samma löner intill den ålder, då den manliga farmaceuten, i enlighet med vad därom ovan sagts, bör bli tillfälle att bilda familj — d. v. s. då han har inemot tio tjänsteår — men att tillfylligörande skäl för höjning av de kvinnliga farmaceuternas löner jämväl därefter ej förefinnes. Kommittén vill hålla sålunda före, att de kvinnliga farmaceuternas löner må bestämmas efter samma grunder som de manligas, dock att desamma ej komma att överstiga 2,750 kronor."

Följande löneskala funno kommitté-rade "bäst avvägd", nämligen:

"För farmacie kandidater:
1:a tjänsteåret ..... 2,000:—
därefter ..... 2,100:—

För examinerade apotekare:
t. o. m. 4:e tjänsteåret ..... 2,600:—
5:e-10:e ..... 2,750:—
11:e-15:e ..... 3,000:—
16:e-20:e ..... 3,250:—
därefter ..... 3,500:—"

Mot kommitténs förslag i denna punkt protesterade emellertid Sveriges kvinnliga farmaceuter i en skrivelse till apotekaresocietetens direktion.

Kommittéförslaget i sin helhet föll genom apotekaresocietetens beslut år 1909, och en ny kommitté såg dagen, dock icke förrän år 1915. Denna hade en mot sin föregångare helt skiljaktig uppfattning av hithörande frågor och gör i sitt betänkande ingen som helst skillnad mellan de manliga och kvinnliga tjänsteinnehavarnas löneförhållanden.

Apotekaresocietetens direktion synes, ehuru med åtskillig tvekan, gå med på förslaget i denna punkt och yttrar i sin skrivelse till societeten följande:

"Vad beträffar de principer, som böra ligga till grund för genomförandet av en blivande lönerreglering, framställa sig till en början ett par huvudfrågor. För det första: skall lönerregleringen gälla endast de manliga eller både de manliga och de kvinnliga farmaceuterna? Åtskilliga skäl tala för det förra alternativet. En kvinna behöver sålunda för sitt livsuppehälle mindre än en man i samma samhällsställning. Vidare äro de kvinnliga farmaceuterna endast i enstaka undantagsfall familjeförsörjare. Lönerregleringen skulle naturligtvis även bli lättare att genomföra, om den inskränktes till endast de manliga farmaceuterna eller om de kvinnliga finge åtnjuta sig med färre eller mindre ålderstillägg, vilken princip är antagen i de statens verk, där såväl kvinnliga som manliga befattningshavare äro anställda. I själva verket torde apotekareyrket nästan vara den enda levnadsbana, där kvinnan erbjudes samma löneförhållanden som mannen. På grund av anförda och andra skäl tendera de direktionen att föreslå ålderstillägg endast åt de manliga farmaceuterna, men med hänsyn till det allmänna missnöje, som därigenom skulle framkallas hos de kvinnliga medhjälparna, och faran av att nu framkasta nya tvisteämnen, som lätt kunde komma hela frågan på fall, har direktionen stannat vid beslutet att förorda även de kvinnliga farmaceuternas delaktighet i ålderstill-

Fernqvists Kappaffär

33 Drottninggatan 33

n. b. och 1 tr. upp

Stort lager av in- o. utländska nyheter
i alla slags

DAMKAPPOR, DRÄKTER & KJOLAR

till billiga bestämda priser. Obs! Beställningsavdelning.
Vid uppvisande av medlemskort i F. K. P. R. lämnas 5 % rabatt.

Utsikterna ljusa i Frankrike.

Det är ju helt naturligt att rösträttsarbetet i de krigförande länderna icke kan bedrivas med samma grundlighet och energi som under normala förhållanden, och vad särskilt Frankrike beträffar, har där under sista året rått en tystnad, som kunnat verka i någon mån oroande. I decembernumret av Jus Suffragii förklarar emellertid den franska Landsföreningens ordförande, madame De Witt Schlumberger, att denna tystnad endast rått utåt. Frankrikes kvinnor ha varit så upptagna av plikterna mot fosterlandet, att de icke haft tid att uttala sig i tal och skrift eller göra någon större propaganda för sin sak. Men deras handlingar ha talat, och detta är orsaken till att kvinnornas rösträttsfråga, trots minskat agitationsarbete, stadigt gått framåt och tillvunnit sig alltför många sympatier. Även i pressen är ett omslag i den allmänna opinionen skönjbart. De stora dagliga paristidningarna, som förut knappast sysselsatt sig med kvinnorösträttsfrågan, ägna den nu spaltlånga artiklar, och det är inte bara fraser, utan ett verkligt, man kunde vara frestad att säga, genomlidet, allvar under orden.

I en av Maurice de Waleffe signerad artikel i en av de mest lästa tidningarna, Le Journal, heter det: "Kunna Europas män ännu, i betraktande av det lysande sätt, på vilket de skött Europas affärer, vilja monopolisera det sunda förnuftet för sin räkning? Kvinnor äro underlägsna i snille? Medgives! Alla stora uppfinningar äro gjorda av män? Det må så vara! Men för att kunna omorganisera morgondagens Frankrike behöva vi framför allt annat lagar rörande barnavård, nykterhet, tuberkulos och nationalekonomi. I våra hem komplettera mäns och kvinnors egenskaper varandra. Varför tillämpa vi inte samma metod i den franska staten? Även den mest skeptiske måste erkänna det nedslående resultatet av den maskulint styrda världen. Vi riskera ingenting, om vi ställa kvinnan vid mannens sida. Det kan vara möjligt, att hon inte utför saker bättre än han, men hon kan näppeligen göra det sämre."

I samma anda talar en annan artikelförfattare, Urbain Gobier, som tillägger: "Kriget, vilket vi trodde skulle bli ett det kraftigaste argument mot kvinnorösträtten, har i stället blivit ett argument för densamma. Kvinnor kämpa inte vid fronterna? Visserligen, men i Frankrike finnas sju millioner manliga väljare, som inte varit inkal-

läggen efter samma grunder som för de manliga.

I slutet av januari 1917 har apotekaresocietetet enhälligt antagit kommitté-rades förslag i väsentliga punkter, och principen lika lön för lika arbete är härmed åtminstone på ett arbetsområde fullt ut hävdad. E. A.

A.-B. JOHN V. LÖFGREN & Co

Kungl. Hofleverantör

Rikst. 429 Fredsgatan 3, Stockholm. A. T. 50 48

Sveriges äldsta, största o. bäst renommerade specialaffär i

Siden- & Ylle-Klädningsstyger

Prover t. landsorten sändas gratis o. franco.

och hustrur. Kvinnor arbeta i lantbruket, i ammunitionsfabrikerna och på sjukhusen. Det synes mig endast rättvist att de, som hjälpt till att försvara sitt land, fastare skola bindas vid Frankrikes nationella liv. Från och med i dag är jag redo att förena mig med dem i deras strävan för sin medborgarrätt."

Tidningen Echo de Paris är mycket läst i vissa kretsar, där motståndet mot kvinnorösträtten är starkt, och därför kan man hoppas att Maurice Barrès ord skola falla i god jord. Man tillmäter hans tankar och åsikter en ganska stor betydelse, och för honom har kvinnorösträtten blivit liktydig med en rättfärdighetssak.

Även inom kammaren ha röster höjts för kvinnorösträtten. Vid ett sammanträde den 9 januari uttalade nämligen monsieur Latappy följande ord: "Det är kvinnorna, som sått det vete, som nu tjänar till föda åt soldaterna och det är kvinnorna i verkstäderna, som försett oss med ammunition. Vi få inte hysa någon falsk stolthet. Jag är säker på att ni, liksom jag, känna, att kvinnorna alltmer tillförsäkra sig sin medborgarrätt. Före detta staterna har tagit ledningen; det är tid för oss att följa deras exempel."

Vid en jämförelse med England finner man att uttalandena för kvinnorösträtten äro väl så starka i Frankrike. I båda länderna har man lärt sig uppskatta kvinnornas människo- och medborgarvärde. De sutto inne med möjligheter, som nödläget först uppenbarade, och att nu neka dem medborgarrätt, efter allt beröm, som slösats på dem i tal och skrift, skulle vara meningslöst samt dessutom få en bismak av löjlighet. De stora orden måste infrias för att inte verka framsakeri. Och när kvinnorösträtten i England och Frankrike blivit genomförd, då torde en ny ära uppgå, inte bara för Europas, utan för hela världens kvinnor.

Gurli Hertzman-Ericson.

En tacksamhetsgård.

En enkel men anslående högtidlighet ägde söndagen den 4 februari rum å Sköldinge kyrkogård, då en krans med band och inskription i rösträtts färger å L. K. P. R:s vägnar nedlades å fröken Hilda Anderssons grav därstädes. Inför de talrik församlade föreningsmedlemmarna uttalades av L. K. P. R:s ordförande fröken Signe Bergman ett varmt tack till den bortgångna arbetskamraten för hennes vackra insats i strävandet för en förbättring av kvinnornas ställning i samhället, för hennes ljusa framtidstro och för den värdefulla hjälp hon velat ge för fortsättandet av rösträttsarbetet även, sedan hon själv var borta.

Männens förbund för kvinnans rösträtt i Kristianstad

hade den 28 januari årsmöte under kyrkoherde August Bruhns ordförandeskap. Avdelningen — den första i landet — bildades den 28 januari 1916. Styrelsens berättelse lades med tacksamt erkännande till handlingarna, revisionsberättelse föredrogs och ansvarsfrihet beviljades. Till styrelseledamöter för innevarande år valdes kyrkoherde Aug. Bruhn, läroverksadjunkt N. Nordlund och riksbankstjänstemannen H. Wahlgren. Till revisorer utsågos handlanden B. Holmqvist och fabrikör G. A. Berglund med typograf Alfr. Mårtensson och litteratör K. E. Holmgren som suppleanter. Styrelsen erhöi i uppdrag att anordna ett offentligt diskussionsmöte angående kvinnornas rösträttsfråga. Mötet torde kunna äga rum någon gång i mars månad. Under det gångna året har avdelningen verkat bland annat genom utsändande av åtskilliga upprop, genom skrivelser till riksdagsmän och landslagsmän o. s. v.

Kvinnorösträtten i England närmar sig avgörandet.

Den parlamentariska kommissionens förslag.

För Rösträtt för Kvinnor av jur. kand. Anna Wicksell.

Alla läsare av Rösträtt för Kvinnor ha redan i den dagliga pressen sett, att den stora parlamentariska kommission, som under förliden höst i England behandlat den politiska rösträttsfrågan i hela dess vidd, nu avlämnat sitt utlåtande, samt att detta utlåtande jämväl omfattar förslag om politisk rösträtt för kvinnor enligt regeln, att varje engelsk kvinna, som har kommunal rösträtt, eller vars man har kommunal rösträtt (villkoren för kommunal rösträtt i England äro i stort sett desamma som för mäns politiska rösträtt), skall erhålla rösträtt till underhuset; dock med den inskränkning att hon skall ha uppnått en ålder av 30 eller enligt ett alternativt förslag till och med 35 år.

Flertalet torde emellertid ha ganska liten föreställning om, hur det kan komma sig, att en så oerhört genomgripande konstitutionell fråga som denna över huvud kunnat komma på dagordningen mitt under brinnande världskrig. Före kriget var det egentligen endast den kvinnliga rösträttsfrågan, som var aktuell i England; alla de andra frågorna, om allmän rösträtt, om ny indelning av valkretsarna, om proportionella val o. s. v., lågo där på sina respektive hyllor, dammade och städade och färdiga att ta fram, när det kunde passa för regeringen eller för något av partierna; mest begagnades de, hade man intryck av, att då och då sätta krokben för den kvinnliga rösträtten, när den vunnit farligt mycket terräng. I ett författningssliv som det engelska, där allt hänger på former, är det relativt lätt att genom sammankopplingar och manipulationer plötsligt "torpedera" en eller annan misshaglig fråga, i synnerhet om det är regeringen den är misshaglig för.

Strax efter krigsutbrottet förklarade den engelska suffragetrörelsen, att den under krigstiden skulle alldeles nedläggas vapnen, sluta med varje agitation för rösträtten och i stället sätta in hela sin agitatoriska förmåga på arbete i fosterlandets tjänst. Den s. k. laglydiga riktningen samlade sig under ledning av den stora, gamla landsföreningen, National Union of Woman Suffrage Societies, ordförande Mrs Millicent Garrett Fawcett. Liksom den aldrig varit så ytterliggående i valet av sina agitationsmedel, som den andra, var den ej heller nu så ytterliggående i sin underkastelse. Dess förklaring gick ut på, att dess medlemmar ej heller skulle oroa regeringen eller landet med någon rösträttsagitation, så länge kriget varade, men detta endast under den förutsättning, att icke under kriget det bleve fråga om utsträckning av den politiska rösträtten till någon annan, hittills utesluten krets av medborgare; skulle sådant hända, förbehöll de sig att åter få göra sig påmint jämväl med sin fråga.

De flesta ansågo nog den gången, att detta var ett ganska platoniskt och i själva verket mycket överflödigt förbehåll; och dock var det just denna förutsättning, som inträffade sommaren 1916. Nu efteråt är det mycket lätt att se och förklara, att den måste inträffa och just vid denna tid.

Det engelska underhuset har 670 medlemmar och inga vakter. Så snart det därför blir en ledighet där, och det händer vanligen 2-3-4 gånger om året, måste i vederbörande valkrets företagas nytt val; det är de s. k. bye-elections. Det att varje valkrets sålunda måste räkna med möjligheten att under året få ett tilläggsval, gör att röstlängderna måste för varje år justeras och hållas i ordning. Regeln är att justerandet och avslutandet av röstlängderna före-

tages varje år under augusti månad. Då nu kriget utbröt augusti 1914, voro det årets längder redan färdiga eller i det närmaste färdiga och kunde utan svårighet läggas till grund för tilläggsvalen under perioden 1914-15. Redan i augusti 1915 visade sig emellertid betänkliga rubbningar. Tusentals män, som gått med i kriget såsom frivilliga och som nu befunno sig antingen vid fronterna eller i övningsläger, och andra tusental, som engagerats i ammunition- och annan krigsindustri på andra orter än där de vanligen bott, saknade nu rätt att uppföras i vallängderna; denna rätt betingas nämligen — i dess mest vittgående form — av att vederbörande innehåft bostads- eller andra lokaler till ett hyresvärde av minst 180 kr. om året under 12 månader. Även perioden 1915-16 gick emellertid utan några svårare förvecklingar tack vare huvudsakligen den omständigheten, att de tilläggsval, som måste företagas, i allmänhet ordnades på det sättet, att platsen besattes av samma parti, som förut innehåft den, enligt avtal mellan styrelserna för de olika politiska partierna, och att valet sålunda blev en ren formalitet. Sommaren 1916 var däremot den första, som kom efter allmänna värnpliktens införande i England, och detta års vallängder visade sig nu så bristfälliga, att på sina ställen antalet röstberättigade nedgick till endast en bråkdel av det vanliga.

Å andra sidan hade krigets långvarighet gjort, att man börjat tänka sig nödvändigheten att ändå få lov att skrida till nya allmänna val, innan det bleve fred; likaså blev det klart, att det parlament, som skulle reda upp allting omedelbart efter kriget, skulle bli ställt inför uppgifter, i synnerhet på det industriella och finansiella området, av så oerhört genomgripande art, att det var mot allt sunt förstånd och mot all engelsk tradition att låta dessa frågor behandlas utan föregående val, vilka val då kanske helst borde företagas innan fredsslutet eller under fredsförhandlingarna.

Då denna tanke först började få steg, blev det utan vidare klart att det vore fullkomligt otänkbart att ställa till med ett så utomordentligt viktigt parlamentsval, som detta skulle bli, medan hundratensentals gamla väljare berövats sin rösträtt på den grund, att de för staten riskerat sitt liv eller givit sitt arbete; en ändring i bestämmelserna om röstlängden, som kunde bibehålla alla dessa män vid deras förut innehavda rösträtt, blev alltså trängande nödvändig. Men i samband med denna fordran framkom då också — huvudsakligen från högerhåll — en fordran på, att icke endast de gamla väljare, som nu gävo staten sina tjänster i skyttegravarna, på flottan eller i fabriker, skulle bibehållas vid sin rösträtt, utan att det parlament, som skulle bestämma om den stora "rekonstruktionen" inom landet efter kriget, borde ha sitt mandat från alla dem, som under kriget kämpat för fosterlandet, utan avseende på, huruvida de förut varit röstberättigade. Från detta håll begärdes alltså utan vidare politisk rösträtt åt "soldiers and sailors" såsom sådana, vilket skulle innebära en ganska väsentlig rösträttsutvidgning.

Från vänstersidan hade man intet alls emot en sådan; men såväl regeringen som vänsterpartierna voro på det klara med, att den omedelbart skulle göra även frågan om kvinnornas politiska rösträtt aktuell.

Den då sittande koalitionsregeringen, som förutsåg att detta, om kvinnorna, skulle bli den stora stridsfrågan, och som icke önskade någon konstitutionell

konflikt under kriget, ville därför icke sträcka sig längre än till att föreslå sådana ändringar i registreringslagen, att de gamla röstberättigade skulle få behålla sin rösträtt oberoende av om de ändrat bostadsort under kriget. Det var under det parlamentssammanträde, där regeringen bebådade detta förslag, som Asquith gjorde sin berömda förklaring, att om rösträtt skulle medgivas en ny klass av väljare på grundvalen av tjänster visade staten, så såg han ingen möjlighet att komma förbi kvinnorna, samt att ifall rösträtten skulle grundas på det intresse olika lager av befolkningen hade att bevaka med avseende på rekonstruktionen efter kriget, så voro även ur denna synpunkt kvinnornas krav ofrånkomliga. Regeringen ville emellertid alltså för sin del icke väcka denna för tillfället sovande björn.

Björnen sov emellertid icke alls. Mrs Fawcett, som låg på sommarnöje i norra England, reste ögonblickligen frågan väckts ner till London, sammankallade sin styrelse, höll allting i beredskap för ett ingripande och protesterande, ifall det skulle visa sig, att statsmakternas tendenser skulle gå i riktning av utsträckning av rösträtten till soldiers and sailors med förbigående av kvinnorna.

Det visade sig emellertid, att stämningen såväl i pressen som inom parlamentet snarast gick i en för kvinnorna gynnsam riktning. Regeringens försiktiga förslag blev i parlamentet ganska hänfullt behandlat, och under debatten framkom tanken på att hänskjuta hela frågan utan någon inskränkning till en stor kommission, bestående av representanter för samtliga politiska partier och även för grupper utanför parlamentet, enkannerligen för kvinnorna. Och parlamentet skildes åt, sedan regeringen lovat att taga denna tanke under övervägande.

Sedan parlamentet ajournerats, gick man nu och väntade på, att regeringen skulle tillsätta den stora kommissionen. Regeringen måtte emellertid ha funnit, att detta var ett kinkigt uppdrag, och den tillgrep en hittills absolut enastående utväg — den uppdrog åt underhusets talman att tillsätta och sammankalla kommissionen, naturligtvis då bestående av endast parlamentsmedlemmar. På så sätt tillkom the Speaker's Conference; den har bestått av 32 medlemmar, därav 5 från överhuset; alla de politiska partierna ha varit representerade, och med hänsyn till kvinnorösträtten sammansattes konferensen av ett lika antal anhängare och motståndare. Sedan 11 oktober 1916 har den hållit på med sitt arbete, utan att någon har vetat något som helst om, vilka resultat den skulle komma till.

Först fram i januari d. å. började rykten komma till synes i den engelska pressen om konferensens arbete. Det hette, att den nått alldeles enhälliga resultat av mycket stor räckvidd, att dess förslag skulle omfatta stora förenklingar av registreringen, utsträckning av rösträtten till soldiers and sailors, omändring av valkretsindelningen, införande av proportionellt valsätt o. s. v.; men det stod ingenting alls om kvinnorösträtten. Därefter hette det, att konferensen nu först börjat diskutera denna fråga och att här ingen enhällighet kunde väntas. Ett par dagar senare stod, att en stor majoritet inom konferensen uttalat sig för politisk rösträtt för kvinnor i princip, men att endast svaga majoriteter vunnits för de olika förslag, som framställts angående dess begränsning. Slutligen kom konferensens hela betänkande 31 januari 1917.

Konferensens allmänna och enhälliga förslag angå oss icke här. Endast det, som direkt eller indirekt rör kvinnorna, skall här refereras. Det föreslås först, att registreringsperioden skall reduceras från 12 månader till 6, och vallängderna justeras 15 jan. och 15 juli varje år. Därefter samlas alla villkor för erhållande av politisk rösträtt i en enda huvudregel av följande lydelse:

Varje fullmyndig person, som icke är lagligen diskvalificerad,* vilken under registreringsperioden haft sin bostad i eller för sin affär, tjänst eller yrke innehaft lokaler av ett klart årligt värde av minst 10 p. st., skall vara berättigad att införas i vallängden som röstberättigad till parlamentet.

Detta förslag omfattar emellertid icke kvinnorna. De behandlas i en avdelning för sig själva, och majoriteten föreslår där följande bestämmelse:

Varje kvinna uppförd på den kommunala röstlängden, som har nått en viss närmare bestämd ålder, och hustru till varje man uppförd i denna röstlängd, förutsatt att hon uppnått samma ålder, skall vara berättigad att intagas i röstlängden och rösta vid val till parlamentet.

Olika åldersgränser diskuterades, av vilka 30 och 35 år erhöles de flesta rösterna. Konferensen beslöt vidare, att ifall parlamentet skulle besluta att geva kvinnorna rösträtt, en kvinna, som uppnått den angivna åldern och som graduerat vid något universitet, berättigad till representation i parlamentet, skall vara berättigad att rösta vid detta universitet.

Detta senare är en dubbelrösträtt; den som är röstberättigad vid ett universitet kan också vara röstberättigad i sin bostadskommun.

Som synes är kvinnorösträtten baserad på den kommunala rösträtten. Villkoren för kommunal och politisk rösträtt ha i det stora hela i England varit de samma; man får väl anta, att det är meningen, att det även i framtiden skall förbli så, fast konferensens förslag till kommunal rösträtt åtminstone skenbart något avviker från den politiska. Enligt betänkandet skall den kommunala rösträtten definieras sålunda:

I stället för alla hittills gällande bestämmelser om rösträtt i kommunala angelägenheter bestämmes, att varje person, som under en tid av 6 mån. omedelbart föregående antingen 15 jan. eller 15 juli något år i egenskap av ägare eller hyresgäst innehåft jord eller lägenhet i någon kommun i England eller Wales, skall vara berättigad till kommunal rösträtt inom denna kommun.

Beträffande denna rösträtt skall varken kön eller äktenskap utgöra hinder, dock så att man och hustru icke båda bli röstberättigade på grundval av samma lägenhet.

Denna senare bestämmelse står redan i de nuvarande kommunallagarna, och den står kvar nu i detta förslag oberoende av det efteråt kommande förslaget om kvinnorösträtt. Skulle detta senare vinna parlamentets bifall, kommer antagligen detta förbehåll att borttagas; sker ei detta skulle den oegentligheten inträffa, att en kommunalt röstberättigad mans hustru bleve röstberättigad till parlamentet i egenskap endast av sin mans hustru, men samtidigt icke röstberättigad till kommunen. Likaledes skulle antagligen i bestämmelsen om kommunal rösträtt då komma att inflyta samma minimivärde för den innehavda lägenheten som anges

* D. v. s. är straffad brottsling, vansinnig eller fattighjon (utan sjukhjälp).

Elegant

kemiskt tvättad och prässad blir Eder kostym, klänning, kappa eller överrock, om densamma insändes till

Ordryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A. B.
GÖTEBORG

i den politiska rösträttsregeln, och som ännu finnes i nu gällande bestämmelser, eller 10 p. st. Sker ej detta, skulle den oegentligheten uppkomma, att en röstberättigad mans hustru skulle vinna även politisk rösträtt, fast hennes man icke hade sådan, emedan hans lägenhet endast var värd 8 p. st. eller mindre. Och det kan naturligtvis icke vara meningen. I det hela får man komma ihåg, när man läser detta betänkande, att det icke är ett utarbetat lagförslag, utan endast principiella uttalanden och att hela den "enhälliga" delen eller nästan alltsammans utom kvinnorösträtten bildar en avdelning för sig själv utan avseende på någon kvinnorösträtt. I vilken mån införandet av den senare skulle modifiera reglerna i den förra avdelningen har konferensen icke brytt sig om att behandla. Den anser antagligen, att all sådan finhyvling får ske under förslagens behandling inom parlamentet, och allt eftersom parlamentet godkänner de olika principerna.

Pressopinionen rörande förslaget är på det hela gynnsam. Vi skola endast citera ett uttalande, nämligen av den stora högertidningen Times. Den säger, att det skulle vara kränkande för kvinnornas fosterlandskarlek, ifall man uppfattade rösträtten som en belöning för arbete under kriget. "Det verkliga skälet att de erhålla rösträtt i denna tid ligger i den påtagliga orättvisa det skulle vara att lämna kvinnorna, vilka för första gången blivit en viktig faktor i det nationella strävandet, att hädanefter kämpa sin industriella strid utan den hjälp, som ligger i rösträtten. Vi frukta, att denna hjälp är långt mindre värdefull, än många utav dem tro; men något gör den. Vidare är deras rätt grundad i deras värdefulla hjälp, då det gäller att bevara sådana vitträckande sociala reformer — vi nämna utskänkingskontroll, barnalagar, skolfrågor och bostadsfrågor — som kriget redan framtvungit som nödhjälp. Vi betvivla i hög grad att det finnes mycket kvar i detta land av avoghet mot principen om kvinnorösträtt. Dess förkämpar slå in öppna dörrar numera."

Kvinnorna själva ha ännu icke yttrat sig vidare. Mrs Fawcett förklarar i en liten intervju, att hon är relativt nöjd; mera radikala rösträttskvinnor som Mrs Pethick Lawrence ogilla åldersstrecket. Men i det hela föredraga de naturligtvis ett sådant streck, som drabbar ungefär jämnt inom alla folkklasser, framför andra streck, grundade på inkomster eller annan census. Möjligen kan man också tänka sig att även i England kan adopteras det dansk-isländska sättet, att åldersgränsen efter hand sänkes med ett år i taget; därmed skulle jämvikten så småningom komma av sig själv, och ingen vidare agitation behövas, vilket vore en nåd att stilla bedja om.

Man skall aldrig spå, utom då man vet, säger ordspråket. Och att spå beträffande den kvinnliga rösträtten i England har tidigare visat sig som ett ganska farligt företag. Icke förty kan man nog säga, att så gynnsamt som nu har saken aldrig legat i England; själva den allmänna önskan att icke väcka inre strid under denna prövande tid verkar i riktning av att konferensens förslag skola antagas utan alltför mycket motstånd. Kvinnorna komma antagligen att förhålla sig avvaktande, tills de se vilket mottagande förslaget får i parlamentet, och så länge förloppet där är gynnsamt, ställa de säkerligen icke till med något bråk. Låt oss alltså hoppas, att denna den kvinnliga

Hava de nya sociala uppgifter våra F. K. P. R. åtagit sig verkat ökat eller minskat rösträttsintresse?

Genom den mångfald av ärenden, som förelåg på centralstyrelsemötet hann fru Frigga Carlberg tyvärr aldrig inleda den på programmet upptagna diskussionen med ovan nämnda rubrik, men då fru Carlberg välvilligt ställt sitt manuskript till tidningens disposition, äro vi nu i tillfälle att låta våra läsare taga del av detsamma.

För att kunna ge ett absolut svar på denna fråga fordras kanske en mera allmän översikt av läget genom siffror och statistik över ökningen eller minskningen av medlemsantalet i de respektive föreningarna. Om nu detta är en tillförlitlig måttstock att döma efter, vilket jag icke tror. Min sakkunskap i ämnet inskränker sig till rent personlig lokalerfarenhet samt de psykologiska slutsatser den inbjuder till.

Ju mera isolerad en fråga står — d. v. s. icke isolerad från andra tidsrörelser, för vilka den tvärtom är den bärande grunden — utan isolerad som programfråga, dess mindre anslutning kan den påräkna av dels sådana personer, som helt gå upp i något specialintresse, så att de, som det heter, icke se skogen för bara träen, och dels sådana, som icke ännu vaknat till ansvarskänsla för det onda, som hämmar mänsklighetens utveckling.

§ 1 i L. K. P. R:s stadgar, att föreningens syfte är politisk rösträtt åt kvinnor, utan inblandning av frågor, som kunde anses ligga nära och göra det också såsom närallgande konsekvenser — exempelvis nykterhets-, freds-, barnavårdsfrågor m. fl. — har strängt fasthållits under alla dessa kampens år, och rörelsen har helt visst icke blivit lidande därpå, även om medlemsantalet därigenom blivit mindre. Ett är dock säkert, att rörelsen vunnit i intensitet och sammanhållning därigenom att den, som Björnstjerne Björnson säger i sin Arbeidermarsch, "hållit takten, den som är mer än halva makten — den som gör en av många, många."

Icke så att F. K. P. R. stått likgiltig för det sociala arbetet, tvärtom är det just för målet: de sociala missförhållanden avhjälpande, som den politiska rösträtten behövs som medel.

Exceptionella händelser skapa exceptionella metoder. Vad som under normala tider skulle varit opåkallat och obehövligt, kanske rent av oklokt såsom möjlig orsak till splittring inom rösträttslägret, det blev en tvingande nödvändighet under de av världskriget framkallade förhållandena.

Hur stor entusiast man än är för en särskild gren av mänsklighetens kamp för rättfärdighet, så är man dock först och främst *människa* — detta ha de svenska rösträttskvinnorna visat. Våra motståndare, som sökte begagna situationen genom att påpeka rösträttskvinnornas plikt att i landets nödläge

rösträttsfrågans utan jämförelse största seger måtte vinnas tyst och stilla, under intrycket, att det är fosterlandets nöd, som drivit frågan fram, och fosterlandets fromma, som är den bestämmande och enande synpunkten vid dess lösning. Och måtte denna seger sedan lysa vitt över världen.

Jönköpings länsförbund av L. K. P. R. hade, på inbjudan av Tranås-föreningen, sitt årsmöte i Tranås den 4 februari, och till detta hade infunnit sig flera deltagare än något föregående år. Förmiddagen upptogs av enskilt möte, för vilket en styrelsemedlem, fru Kalén, upplätit sitt hem. Till arbetsutskottet omvaldes: fröken E. Aulin, ordförande, fröken E. Eckerberg, sekreterare och fröken E. Wigh, kassaförvaltare samt till suppleanter fröken C. Ahrenberg och fru A. Andersson, Norrahammar. Även re-

visorerna, fruarna S. Karnell och H. Bruzelius, omvaldes. Vart och ett av de närvarande föreningsombuden lämnade därefter en redogörelse för vad som under året förekommit inom dess förening, och det samlade intrycket av denna exposé var, att ett ökat intresse inom föreningarna och en bättre förståelse hos utomstående för sports. Även medlemsantalet hade ökat och verksamheten varit livligare än föregående år. Dessa glädjande fakta för vilka vi till stor del ha att tacka friherrinnan Ellen Palmstiernas turné inom länet, gav åt hela mötet en förtröstansfull stämning. Tacksamheten mot V. U. och friherrinnan Palmstierna var stor.

Efter en kort redogörelse för centralstyrelsemötets viktigaste delar beslöt att försöka få till stånd ett upplysningsarbete angående lagstiftningen för utomäktenskapliga barn. På eftermiddagen höll fröken

uppges sina "små personliga och själviska intressen" för fosterlandets, fingo det vackraste och värdigaste svar genom den ställning kvinnorna intogo till nödläget — inte av beräkning utan av ren mänsklighetskänsla — samma känsla, som gör oss till rösträttskvinnor — att hjälpa och skydda, uppmuntra och trösta. Det gällde att skaffa hungrande mat, frysande kläder, arbetslösa arbetsmöjligheter, och det var på många håll — kanske de flesta — F. K. P. R., eller åtminstone rösträttskvinnor, som togo initiativ till hjälpåtgärderna.

Det finns fall av omedveten och oavsiktlig agitation, och jag tror att det sociala samarbetet med utanför rösträttsrörelsen stående kvinnor varit en sådan. Kvinnor av olika åskådning, med olika huvudintressen ha mötts i gemensamt arbete och lärt sig förstå och värdera varandra. För min del har jag haft glädjen höra pronocerade motståndare till kvinnornas politiska rösträtt öppet uttala sin omvändelse. Många av oss ha säkert lärt sig förstå den större glädjen över syndaren, som sig omvänder och bättrar, än över de nio och nittio, som ingen bättring behöva.

En omständighet, som icke kunnat undgå att iakttagas, är att motståndet till rörelsen tagit en mycket mindre aggressiv form, särskilt från kvinnohåll, vittnande om att man lärt sig förstå rösträttsens grundidé: alla människors lika rätt till livets bästa utvecklingsmöjligheter till mänsklighetens gemensamma bästa.

Det nämndes under en diskussion vid centralstyrelsemötet att det kvalitativa tillskottet i vår rörelse var av större betydelse än det kvantitativa, och i det avseendet har säkert mycket vunnits under de senaste prövande åren. Den gemensamma goda viljan inför stora krävande samhällsuppgifter har lärt kvinnorna aktning för varandras arbete på olika områden — det stora, som samlar och enar, har skymt bort det lilla som skiljer. Alla tänkande kvinnor inse nu att det för rösträtten gäller, för att ytterligare citera Björnsons marsch:

"Kom vi alle op i takten,
da blev ret paa et og andet,
som er vrangt endnu i landet."

Helt säkert skall i en icke alltför avlägsen framtid ekot av de taktfasta stegen, de som aldrig förtröttades, hur tung och hindrande vägen än varit, slutligen nå även dem, som så länge ansträngt sig för att sluta till ögon och öron för rättfärdighetens röst.

Den rösten har aldrig varit så stark som i nuvarande stund, därför att den aldrig förr så väl behövts.

Frigga Carlberg.

PHOSPHO-ENERGON-PILLER
FÖRORDAS AV LÄKARE
"vid allmän svaghet, nervositet, överansträngning och sömnlöshet."
SÄLJES ENDAST I APOTEK
A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM
Kontrollant: PROFESSOR A. VESTERBERG.

Om självdeklaration och kommunala missförhållanden på landet.

Före februari månads utgång skall, som bekant, deklaration om inkomst vara avgiven till taxeringsnämnderna. I åtskilliga år har nu inom vår rörelse arbetats för att förmå gifta kvinnor att genom självdeklaration skaffa sig egen debetsedel med därav följande kommunal rösträtt. Tillvägagångssättet härvidlag torde nu vara allom bekant; dock bör kanske påpekas, att det är säkrast tillskriva orden: Önskar egen debetsedel.

Det vore intressant att veta hur stort antal av landets gifta kvinnor, som hittills varit nog företagsamma och villiga att göra den lilla ekonomiska uppoffring, som deklarationen innebär. Erfarenheten från den bygd jag tillhör, är inte synnerligen glädjande.

I fjol, inför landstingsvalet, hände dock att några kvinnor i missnöje över att inte vara röstberättigade vid dessa val äntligen kommo sig för med att deklarerat. Allteftersom den tyvärr ständigt växande partipolitiken tränger in i det kommunala livet, kommer den väl att medföra en ökad deklaration från kvinnornas sida. Men det är en helt annan synpunkt, som kommer under-tecknad att så livligt önska, att allt flere kvinnor ville skaffa sig rösträtt.

Den lilla förening jag tillhör räknar 2 kommuner som sina: den inre, köpingen, och den yttre, lantkommunen. I köpingen ha vi fått in kvinnliga medlemmar i de flesta styrelser, där kvinnor behövas, men i socknen ha vi skött oss dåligt. Där ha vi också stött på just den svårighet, som ligger i *fåtalet röstberättigade kvinnor*. Till fattigvårdsstyrelse och pensionsnämnd anses ju aldrig rösträtt som villkor för valbarhet, inte heller till livsmedelsnämnd och nykterhetsnämnd har detta mig veterligt någonsin ifrågasatts. Men för valbarhet till skolråd, alltså i regel också till barnavårdsnämnd, fordras absolut att vara röstberättigad.

Hur många kvinnor sitta männe som medlemmar i Sveriges skolråd? En statistik över detta skulle sannolikt lämna ett resultat, som lände oss till verklig skam. Medlemmar av fattigvårdsstyrelsen äro naturligtvis flere, om också där endast en ringa bråkdel av vad de borde vara. Och kvinnorna behövas i vårt skolväsen minst lika väl som i fattigvården. Vi behövas för lärarkårens skull, som till en så övervägande del består av kvinnor, ofta de nu så ovanligt ihågkomna "ensamboende lärarinorna", och vi behövas för barnens skull. Låt oss vidare aldrig glömma, att skolråden på de allra flesta ställen även utgöra barnavårdsnämnd.

I detta samband kan också påminnas om att kommunalnämnderna även utgöra fosterbarnsnämnd, en bisyssla, som våra ensamstyrande män oftast tyckas glömma bort. Vad skall man säga om följande? I en lantkommun ej långt ifrån min egen, bor en kvinna

Ester Röhl från Atvidaberg ett offentligt föredrag på Nya teatern. Ämnet: "Kvinnorna i kampen för tillvaron" behandlades så, att det blev en gripande verkan, och man önskade att dess klara och ofrånkomliga sanningar kunde nå varje människa.

A. P. ANDERSSONS MÖBELAFFÄR
STOCKHOLM
 Gamla Kungsholmsbrogatan 28
 (andra huset från Drottninggatan)
Stort lager af finare och enkla
MÖBLER
 i ek, mahogny, valnöt samt andra
 träslag äfven målade, till billigaste priser.
 Allm. Tel. 11410 Riks Tel. 6505

i en jordkoja i skogen, en bostad, som långt ifrån kan kallas en människoboning, och för vilken naturligtvis ingen hyra kan tagas av ägaren, alltså blir där heller aldrig reparerat. Denna kvinna har 7 barn, alla födda utom äktenskapet och med olika fäder. Men inte nog med att hennes egna barn växa upp i dessa ohyggliga förhållanden, där är också ett litet fosterbarn inackorderat. Skolrådet = barnavårdsnämnden, kommunalnämnden = fosterbarnsnämnden och hälsovårdsnämnden, alla dessa nämnder med utslutande manlig sammansättning dela tillsammans ansvaret för de människor med undergrävd hälsa, för att inte tala om moral, som växa upp i den kajan.

Utrymmet medger inte vidare reflexioner. Jag skulle endast vilja nämna en erfarenhet jag gjort, den oerhörda rådska, som kommunalmän tyckas ha för att tillämpa den visserligen alltför ofullständiga och otidliga paragrafen i barnavårdslagen om "sedligt försummade" barn. Hur många år eller kanske årtionden få vi vänta på den nya barnavårdslagen?

Hur ofta stöter man inte ute i livet på förhållanden, som likt det ovan berättade, komma en att känna skam över hur alltför litet vi rösträttskvinnor göra på detta område. Hur skall man då bäst gå till väga, om man vill arbeta in kvinnor i de kommunala styrelserna, i alla de socknar, där inga F. K. P. R. finnas, och där man ej lyckats få någon kraftig kvinna till platsombud? Denna fråga har sedan en tid stått på dagordningen i det länsförbund jag tillhör, men frågan är svår, och kanske kunde en diskussion i Rösträtt för Kvinnor bringa några goda råd? Officiella skrivelser från F. K. P. R. till valnämnder eller andra kommunala myndigheter på främmande platser skulle antagligen sällan ha någon verkan. Bästa hjälpen här är nog lokal- och personkännedom, för att på privat väg kunna uträtta något, och detta är egenskaper som såväl länsförbund som enskilda F. K. P. R. skulle behöva skaffa sig i långt högre grad än de hittills äga. — Då vi nu också fått rösträttskonsulenter i samhällskursernas ledare, hoppas jag en av dessas förnämsta uppgifter blir att ge kvinnorna i varje bygd en kraftig upplysning på denna punkt. Jag talade om barnavårdsnämnder. När nu den nya lagen om barn utom äktenskap träder i kraft, få ju dessa nämnder en oerhört vidgad uppgift. Blir det då inte lagstadgat, att barnavårdsnämnd skall vara självständig myndighet, skild från skolrådet, så blir det en uppgift för oss kvinnor att på varje plats vi komma åt, arbeta för detta. Det bör då inte heller bli så svårt att få in tillräckligt antal (hälften borde vara minimum) kvinnliga medlemmar i dessa nya nämnder. M. F.

Glöm ej

att ifylla och avsända blanketten för rekvisition å

Kvinnornas Kalender 1917.

Blanketten medföljde n:r 24 av Rösträtt för Kvinnor sistlidet år, och i händelse den har förkommit, ställes rekvisitionen till fröken Hildur Öijer, Göteborg 1.

Håll ut!

Så sitter jag då här igen i vårt lilla Arkivika efter det upprykande och i allo lyckade centralstyrelsemötet, som jag hade förmånen att få vara med om. Och som en följd därav känner jag mig, om möjligt, ännu mera brinnande av heligt rösträttsnit än förut. An regeringens avslag då — kanske någon tänker — har det ej lyckats kyla av dig något? Nej! Tvärtom! Och detsamma tror jag var förhållandet med mina möteskamrater däruppe på centralstyrelsemötet. Ser ni, motstånd eggas, tack och lov! En ännu större arbetsiver tycktes utvecklas och av nedslagenhet förmärktes intet.

Kvinnorna äro ganska vana vid svikna förhoppningar och vana vid att ändå få hålla ut och så även med denna sak. Låt oss därför visa, i så väl ord som handling att vi *änna* hålla ut och *kunna* hålla ut och *skola* hålla ut, och vinna vi ändå ej vad vi åsyfta, så är det svenske män till en evig skam och världen till en löjlighet. Återstår nu för denna gång hänvändelsen till partierna att motionsvis komma fram med frågan i riksdagen. Vad därav kan vinnas blir för oss att se.

Men hur det nu blir eller inte blir, så låt oss i alla fall hålla tillsammans, om möjligt fastare än förut, under den 6-årsperiod, som kanske ligger framför oss. Låt oss säga som flickan, som tog tjänst på ett år och flek en svår sådan — kanske svårare än rösträtten — när en dag gått, sade hon till sig själv: "Var ej ledsen du, Anna-Maja, nu har en dag gått, ett år går det också."

Låt oss hålla huvudet högt och låt oss för *all del* akta oss för att på något sätt giva våra motståndare tillfälle till jubel över att vi på något som helst sätt möjligt skulle givit med oss i vårt rättmätiga krav, ty stunden skall komma, lika visst som att vi vilja fortsätta arbetet för att påskynda densamma.

Låt oss även hålla ut, för att i någon mån hjälpa och underlätta arbetet för dem, som inneha högsta ledningen i såväl F. K. P. R., som inom våra övriga kvinnosaksföreningar. De äro värda vår hjälp och vårt tack, dessa våra främsta, för allt vad de uträtta och för allt vad de påtaga sig av ansvar inför dessa så svårösta problem, som ju alla kunna sammanföras under rubriken: En förbättrad ställning för kvinnan i hemmet, i samhället, i staten. Och vem tror ni vill hjälpa till därmed, om ej kvinnorna själva göra det, och hur skola kvinnorna kunna göra detta, om de ej få sin röst att göra sig hörda med. Omöjligt, lönlöst, är allt vårt arbete, om ej denna fråga får sin lösning först. Vad hjälper allt vad vi göra för våra lidande medmänniskor, för våra arma vilseförda kvinnor, för de värnlösa barnen, för drinkare, då vi icke äga något direkt grepp i vår lagstiftning, så att det vi göra kan äga bestånd och varaktighet. Endast ett lappverk blir det i den tillbakasatta ställning vi nu inta. Och nog tyckes det, som om tiden nu snart kunde vara inne för oss att få vara med om att bestämma i de stycken, som höra oss alla lika till och slippa att bara plästra, där det brister, vilket har till följd att helhetsverkan av vad vi göra uteblir.

Vad skola vi då göra? Jo, enigt och i samlad trupp sluta upp kring rösträttsbaneret och hålla detsamma högt över våra huvuden, att allt Sverige må se var det har oss och vad vi vilja!

Vad vi också skola göra och vad som bör ligga oss varmt om hjärtat, är att arbeta för vår rösträttstidning. Den är värd vårt arbete, den är vårt språkrör, den värnar om vår sak, den ger oss upplysningar och råd i de stycken, som vi ju ej alltid kunna vara så hemma uti, och den ger oss kunskap om läget i vår rösträttsfråga både inom och utom landet. Jag tar mig friheten att upprepa vad vår så nitiska och praktiska redaktör, fru Gurli Hertzman-Ericson yttrade vid centralstyrelsemötet: "att vi ej endast skola försöka göra vad vi kunna, ty det hjälper ej, utan vi skola verkligen göra något för tidningens än ytterligare spridning." Först skall naturligt-

Från valdagen i Köpenhamn.

Oaktat kvinnorna redan ha rösträtt i åttskilliga länder, har det ännu inte ingått i det allmänna medvetandet att betrakta kvinnan som individ. Är hon därtill gift, tänker man sig henne alltjämt som ett bihang till mannen, det framgår både av debetsedlarna och tänkesätten. Olägenheten härav gjorde sig starkt kännbar vid valdagen i Danmark den 14 december, då man kunde konstatera, att kvinnornas tålmod mer än en gång sattes på hårda prov. De gifta kvinnorna hade nämligen uppförts på val-längderna, inte efter yrke och titel, utan efter sina respektive mäns, antagligen med tanke på att man och hustru skulle följas åt till valurnan. Så var emellertid oftast inte fallet, och följden blev, att de gifta kvinnorna utsattes för ett pinsamt förhör rörande sina intimaste förhållanden, vilket kunde resultera i följande frågor och svar:

- Är ni gift?
- Ja.
- Vad är er man?
- Han är sinnessjuk.

Kvinden og Samfundet framhåller det upprörande i ett dylikt utfrågande, som för många kvinnor måste vara ytterligt pinsamt, och det är väl även antagligt, att det i framtiden kommer att ändras. Männen till exempel skulle aldrig finna sig i att på en offentlig plats få redogöra för sina familjeangelägenheter.

Vid valtillfället förekommo en del lustiga episoder, av vilka vi notera nedanstående:

1:ste valförrättaren till en kvinnlig väljare: Ert namn och yrke?
 Väljaren: Hansen, folkskollärarinna.
 1:ste valförrättaren letar förgäves efter de Hansöner, vilkas yrke börjar med f.

2:dre valförrättaren: Titta efter under rubriken "fröken". — Det visar sig också mycket riktigt att folkskollärarinnan Hansen, som låtit uppföra sig på röstlängderna som folkskollärarinna, verkligen står under rubriken "fröken".

Förste valförrättaren till en manlig väljare: Ert namn och yrke?
 Väljaren: Petersen, grosshandlare.
 Valförrättaren kan inte finna den riktiga grosshandlaren Petersen.
 Folkskollärarinnan (hjälpssamt): Titta efter under rubriken "herr".
 Tablå.

Hollands första kvinnliga professor

är d:r Johanna Westerdijk, docent i patologisk anatomi, som nu vid trettioåttre års ålder blivit utnämnd till professor.

Kommunala uppdrag.

Till medlem i Jönköpings livsmedelsnämnd har valts skolkökslärarinnan fröken Elsa Svensson.
 — I Grangärde kommuns fattigvårdsstyrelse har invalts fru Bernhardina Johanson och i dess dispensärnämnd fru Agda Adolfsson, båda från Grängesberg.

För rösträttsscenen.

Den av fru Malla Grönlund författade rösträttspjäsen Mobilisering finnes att mot en avgift av 2 kr. jämte porto hyra hos fru Malla Grönlund, Söderköping.

vis varje medlem prenumerera på den och sedan alla intresserade icke inskrivna medlemmar, och så i tredje hand böra, om möjligt, även de aldeles oomvända ha den för att genom den bli i tillfälle att vakna upp och hjälpa till att kräva ut vad som rätteligen är vårt.

Hjälptill till att sprida vår tidning *Rösträtt för Kvinnor* i hundratalsental över landet! Många gånger är det snarare av brist på bemödande än av brist på medel som människor förfela att vinna framgång. Låt oss då härefter med alla till buds stående lovliga medel bemöda oss om att vinna framgång för vår sak.

Cronan.

Riks 25 50

Allm. 62 96

La fleupiste
 Kgl. Hofblomsterhandel
 Malmstorgsgatan 6, Stockholm

Hanna Norrman †.

Sjuksköterskan Hanna Norrman avled den 2 februari i Ronneby efter några dagars sjukdom. Med hennes bortgång förlora Ronneby rösträttsförening och dess styrelse, vars vice ordförande hon var, en av sina bästa krafter. Med övertygelsens hela styrka arbetade hon tråget och allvarligt på att hos kvinnorna väcka intresse för deras egen fråga och övriga samhällsfrågor. Hennes arbete förde henne samman med olika kategorier av både kvinnor och män. Hur många osökta tillfällen hon därigenom kunde få att reda ut dunkla och fördomsfulla meningar säger sig självt. Och hon hörde ej till dem, som låta tillfället gå sig ur händerna. Modig och fast som få, grep hon in överallt, vare sig hon fann trångsynthet eller begångna orättvisor. Tvär och kärv kunde hon väl stundom förefalla en främling, men den, som kände henne, visste att med den mest omutliga rättskänsla var här förenat ett varmt, rikt hjärta. Därför lever hon i vårt minne som en god, fast och modig arbetsskamar. Och vi bringa henne vårt tack för hennes gärning och insats i kvinnornas frigörelse.

Augusta Tonning.

Från vår läsekrets.

Barnmorskornas önskemål.

Redaktionen av Rösträtt för Kvinnor,

Med anledning av vad som nyligen i vår kära *Rösträtt för Kvinnor* stått att läsa angående ett av Stockholms F. K. P. R. anordnat allmänt möte i barnmorskefrågan samt resultatet av mötet, uppvaktningen hos Kungl. Maj:t, beder undertecknad härmed genom tidningen få hembära till alla, som hertill medverkat, ett hjärtligt, vördsam tack!

Vi barnmorskor ha nu i 30 års tid med värdefullt bistånd av herrar barnmorskelärare, läkare, riksdagsmän samt en del tidningsmän "blotat" inför, nära nog, alla landets myndigheter för en människovärdig existens och ökat kunskapsmått.

Några reformer och förbättringar har detta medfört, men de äro bara att anse som palliativ. Att som skett F. K. P. R. tagit barnmorskefrågan om hand visar, att denna och rösträttsfrågan äro intimt förenade med varandra. Man vågar nu hoppas på en i samhällsnyttans och människokärlekens tecken snart funnen lycklig lösning. Ville kvinnorösträtts motståndare vara konsekventa, torde de finna lika riskabelt låta en "omogen kvinna" utöva barnmorskeyrket och vid kritiska fall hålla vakt om folkets dyrbaraste egendom — liv och hälsa — som att ge dem politisk rösträtt. Gör ett försök att låta oss få kunskap, herrar politici. Kanske skulle vi då också lyckas att få bättre förhållanden i samhället både i det ena avseendet och det andra.

Medlem av F. K. P. R. och av Svenska barnmorskeförbundet.

Meddelande från V. U.

1. Enligt centralstyrelsemötets beslut kommer en stående affisch att utgivas. Det blir den från Birgittadagen välkända affischen med den gula rösträttsflaggan på mörkblå grund och med ett vitt fält för föreningarna att ifylla allt efter behov. Affischen tryckes i två storlekar och kan nu rekvireras från Rösträttsbyrån till ett pris av respektive 15 och 10 öre styck.

2. De föreningar, som ännu icke till L. K. P. R:s sekreterare insänt sin årsberättelse jämte ifyllda formulär, torde omedelbart göra detta.

Advokat EVA ANDÉN

JURIS KAND.

Kvinnliga Juridiska Byrån

Billa Vattugatan 14 (vid Brunkebergstorg)
STOCKHOLM C.

Rättegångar o. juridiska uppdrag av alla slag.

KL. 10-4.

Rikst. tel. 7576. Allm. tel. 18336.

Söders "English School"

Engelska lektioner och översättningar.

Erstagatan 26. Allm. Tel. Söder 36035.

Annie I. Scott.

Arbetet ute i landet.

Eskilstuna F. K. P. R. anordnade den 13 december till förmån för "De gamla" en ovanligt vacker och stämmingsfull Luciafest i Stadshotellens klubbtrum, vilka gratis ställts till förfogande av Stadshotellens innehavarinna, fröken Augusta Jonsson. Ingen möda hade sparats för att göra miljön så festligt inbjudande som möjligt, och allt lyste naturligtvis i gult och vitt. Festen inleddes med ett kortare anförande av ordföranden, fröken Ingrid Hallman, om Lucia, ljusbringerskan. Sång och musik utfördes av fröknarna Margareta Karlsson och Ester Pettersson. Ett stämmingsfullt ögonblick, var, då tre unga, ljusstrålande Lucior gjorde sin entré i de då halvdunkla rummen under dämpad musik. Dessutom förekom konditori och kaffeförsäljning, rösträttsbord, försäljningsstånd för skänkta arbeten och diverse småsaker, gissnings-tävlan, amerikanskt lotteri, pepparkaksgummor, karamellflickor m. m. Ett särskilt stånd hade anordnats för rösträttskarameller, som i stor mängd klippts, kru-sats och försetts med deviser, de senare författade av ordföranden i Söderköpings F. K. P. R., fru Malla Grönlund. De hade en strykande åtgång. Stor dragningskraft hade vinsterna i det amerikanska lotteriet. Dessa utgjordes av två förtjusande docker, förfärdigade och skänkta av en förenings-medlem, fru Märta Hellström. Nettobehåll-ningen, 395 kr., överlämnades till kommit-tén för "De gamla julstjärna". Den lyckade festen var, trots julbrådska, stadsfull-mäktigtval och sällsynt ruslig väderlek tal-rikt besökt. Man kan ha all anledning hoppas, att föreningen genom denna fest slagit ett nytt slag för rösträtten.

Falu F. K. P. R. hade den 27 november ordinarie höstsammanträde, varvid till cen-tralstyrelsemedlem valdes fröken Valborg Olander och till suppleant fröken Gerda Martin. I lokalstyrelsen invaldes i stället för fröken Elin Lundwall fru Fanny Malmström. Efter förhandlingarnas slut hölls av fru Olga Hallberg ett synnerligen interes-sant föredrag om Anna Shaw. Under det därpå följande samkvämet, som var mycket talrikt besökt och varvid föreningen hade nöjet se som sina gäster ombuden för Läns-förbundet, utfördes musik av fröken Gerda Martin och fru Ingeborg Ihrfelt. Flera nya medlemmar inskrevos.

Halmstads F. K. P. R. hade extra sam-manträde den 5 december med anledning av förestående stadsfullmäktigtval. Kvinnliga kandidater voro uppsatta, två på frisinna-de listan — en i vardera valkretsen —, och en på moderata listan i andra valkretsen. Det var första gången högren här gav rum för en kvinna. Tyvärr föll samtliga ige-nom trots ivrig agitation och livligt del-tagande i valet.

Hedemora F. K. P. R. hade ordinarie års-möte å Hushållsskolan tisdagen den 5 de-cember. Mötet öppnades av ordföranden, som därefter föredrog årsberättelsen, varav framgick, att föreningen vid årets slut räk-nar ett femtiotal medlemmar och att den i år firat sin 10-årsdag. Sedan revisionsbe-rättelsen upplästs och styrelsen beviljats ansvarsfrihet för 1916 års förvaltning, före-togs val av styrelse för nästa år, varvid den förra enhälligt omvaldes. Till centralsty-relsemedlem valdes ordföranden fru Fredri-ka Collin och till suppleant fru Anna Bjur-ström. Till revisorer omvaldes fru Agnes Holm och fru Ester Högberg med fröken Anna Svensson som suppleant. Prenumeration å tidningen Rösträtt för Kvinnor upp-togs under mötet, och Kvinnornas kalender för 1917 såldes bland de närvarande. Sedan

KOOPERATIVA LIV
försäkrings-FOLKET beviljar liv-
anstaten försäkringar
alla slag. Adress Box 233. Bliv ombud!
H. K. VASAGATAN 6.

HOTELL VICTORIA
Norra Smedjegat. 14, (Hörnet av Herkulesg.)
Stockholms äldsta, billigaste och mest välkända
privathotell. Tyst och fridfullt läge strax vid
Brunkebergs- och Gustaf Adolfs torg. Elek-
triskt ljus o. telefon i rummen.
Vördsamt **Fru Greta Schabert.**
Post- o. Telegrafadr. **HOTELL VICTORIA.** Rikst. 53. Allm. 6657.

ordföranden uppläst det av kyrkoherde Bruhn på sommarmötet i Strängnäs detta år hållna föredraget, avslöts mötet, det sista för året, med ett tack till förenin-gen för gott samarbete.

*Karlskoga F. K. P. R.*s Birgittadag hade samlat en liten intresserad skara i den i vitt och gult dekorerade tingshussalen. De närvarande hälsades välkomna av förenin-gens ordförande, som därefter uppläste Eva Fröbergs prolog. Den framsagda dikten försatte genast auditoriet i en stämning, som sedan uppbar hela kvällens samvaro. En totalbild av Birgittas personlighet och liv gavs genom föreläsning av fil. mag. Ka-rin Häggströms broschyr i ämnet, varpå följde en redogörelse för kvinnofrågans, spe-ciellt rösträttsfrågans läge i såväl krigfö-rande som neutrala länder, varav framgick att rösträttsarbetet ingalunda legat nere under kriget, utan att kvinnorna tvärtom mer än någonsin vaknat till insikt om det ansvar, som vilar på dem, och att även ut-sikterna i stort sett ljusnat, ehuru skenbart kriget trängt alla andra intressen åt sidan. Föreningen har lidit en kännbar förlust ge-nom sin sekreterares, fil. kand. Clara Lundhs, avflyttning från orten. Alltid vaken, in-tresserad och arbetsvillig var hon en ovär-derlig kraft, när det gällde både initiativ och deras utförande. Antingen hon stred för sin sak genom ett övertygande munt-ligt inlägg på det offentliga eller enskilda mötet eller en tidningsartikel i rätta ögon-blicket eller med tillhjälp av en klisterburk, en målarpensel och en bunt affischer sökte åstadkomma "samling under fanorna", all-tid var det tro och övertygelse, som bar hennes arbete. Föreningen uttalade sitt varma tack till henne vid det sista möte, den hade glädjen se henne i sin krets samt överlämnade till henne boken Fredrika Bre-mers brev såsom en tacksamhetsgård för all den osparade möda hon nedlagt för Karl-skoga F. K. P. R.

Den 29 november höll föreningen sitt årsmöte. Sedan de närvarande hälsats välkomna av föreningens ordförande, sjöng en av medlemmarna ett par Geijersånger, varefter följde val av styrelse för det nya året. Förutvarande styrelsemedlemmarna fröken Hulda Forsgren, ordförande, fru Ebba Dani-elsson, vice ordförande, fröken Anna Wes-terdahl, kassör, fru Ragnhild Sohlman och fru Katarina Andréa återvaldes. I stället för föreningens sekreterare fröken Clara Lundh, som avflyttat från orten, och vice sekreteraren fröken Hilda Hultin, som undanbett sig återval, valdes fru Ninnie El-geskog och fröken Agnes Johnsson. Till centralstyrelsemedlem utsågs fröken Hulda Forsgren med fru Ninnie Elgeskog som suppleant. Sedan varjehanda föreningsan-gelägenheter behandlats, höll en av med-lemmarna ett litet anförande om sina in-tryck från Nordiska kvinnoakskonferen-sen i Stockholm den 10-11 nov., varefter mötet avslutades.

Kristinehamns F. K. P. R. hade den 16 december en beklädnadsfest å Kristine-hamns Praktiska skola. Fröken Bina Pehr-son hade nämligen haft vänligheten dit in-bjuda de barn, som skulle beklädas, samt några föreningsmedlemmar. En strålande julgran mötte ögat vid inträdet i festsalen, och en mängd lekar företogs kring granen. Barnen undfagnades med kaffe och kakor samt fingor präktiga underkläder, strumpor, yllekoftor och mössor. Dessutom fingo de var sin julkäg, gotter och leksaker. Att barnen voro nöjda med sin afton såg man på de strålande anletena.

Malmö F. K. P. R. hade sitt första sam-manträde för året den 30 januari. Ordfö-randen, hovrättsnotarien Elisabeth Nilsson, redogjorde för rösträttsfrågans läge i vårt land just nu, och fru Maja Strandberg berättade om centralstyrelsemötet. Så före-kom uppläsning, sång och föreningsangelä-genheter. Men framför allt var kvällen äg-nad den avvägande ordföranden, fröken Nä-mi Uddenberg. Hennes kamrat i arbetet

Örnås Sommar- och Vintersanatorium

högt och härligt beläget i den fagra Simlångsdalen vid Mahults hållplats å Halmstad-Bolmens järnväg. Mot-tager gäster, som utan att vara i behov av egentlig läkare- eller sjukvård söka vila och rekreation i lugn och natur-skön trakt under oklanderliga hygieniska förhållanden i förening med hemtrefnad och ett gott och rikligt bord. Personer, lidande av tuberkulos eller andra smittosamma sjukdomar mottagas ej. Referenser: Samtliga hrr läkare i Halmstad och d:r Manne Bergengren i Göteborg. Prospekt erhålles på begäran. Förfrågningar och anmälningar mottagas af INEZ CARLSTRÖM. Postadress Mahult, Ryaberg. Telef.: Simlångsdalen 4 via Halmstad. Telegramadress: "Örnås", Halmstad.

Höjden
AF TEKNISK FULLANDNING OCH HÅLLBARHET
Svenskt fabrikat
Husqvarna Symaskin

Arvika Vagnfabrik, Arvika.
Kungl. Hovleverantör.
Sveriges största fabrik för tillverkning av alla sorters lyx- och arbetsvagnar. Utställning: David Bagaresgata 1, Sthlm. Priskurant på begäran. Rikst. Arvika 87, Sthlm 45 44.

Begär priskurant även å Kullageraxlar.

alltifrån de första bävande stegen, fröken Stina Hellgren, tolkade föreningens djupa tacksamhet för hennes oförtrutna, nitiska verksamhet, och som ett tecken härför överlämnades rösträtts Illis quorum - rösträttsmärket i guld.

Osby F. K. P. R. anordnade den 4 och 5 november basar till förmån för hjälpbe-hövande inom församlingen. Behållningen blev större än man vågat hoppas — 1,200 kr. netto. Under hösten har dessutom in-nom föreningen förekommit föredrag dels av fröken Emma Aulin från Jönköping om Birgitta, dels av fru Elsa Alkman, Eslöv om Kvinnans politiska medborgarrätt — ut-vecklings krav.

Ronneby F. K. P. R. hade den 7 december sitt ordinarie föreningsmöte. I styrelsen omvaldes fru A. Tonning, fröknarna H. Norrman, S. M. Hellström samt nyvaldes efter fru K. Norrman och fröken Tilly Borg, som avflyttat från orten, fröknarna Adèle Rosensvärd och Astrid Andersson. Till centralstyrelsemedlem och suppleant valdes fru Augusta Tonning och fröken Adèle Rosensvärd. Sedan föreningsmötet avslutats, anordnades en synnerligen trev-lig aftonunderhållning till förmån för det stora kvinnomöte, som kommer att hållas i Ronneby sommaren 1917. Frigga Carl-bergs teaterstycke När begreppen klarna uppfördes på ett mycket lyckat sätt. Dess-utom utfördes sång av manskör och upp-läsning. De medarbetande belönades med kraftiga applåder. Det hela uppbars av en mycket trevlig stämning, vilket resulterade i att föreningen beslöt att än en gång an-ordna en aftonunderhållning med ungefär samma program, men denna gång till för-mån för F. V. O. i Ronneby och överläm-nades behållningen, utgörande 50 kr., till F. V. O.

Sköldinge F. K. P. R. firade sin årshög-tid den 4 februari i templet i Valla. I föreningen, som vid 1916 års slut räknade 36 medlemmar, ingingo nu 10 personer. Tre offentliga föredrag ha under år 1916 hål-lits av fruarna Ella Billing, Augusta Wide-beck och Anna Möller. Ansvarsfrihet be-viljades styrelsen, som nu består av följande medlemmar: fil. kand. fru Anna Möller, ord-förande, fru Ida Forsslund, sekreterare, handlanden fru Ebba Pettersson, kassaför-valtare (nyvald), fru Berta Forsberg och fru Mina Peterson. Till suppleanter utså-gos fröken Elin Anderson och fröken Alma Karlson. Revisorer blevo fruarna Amanda Svenson och Anna Levin. Föreningen gästades av L. K. P. R:s ordförande, fröken Signe Bergman och d:r Gulli Petrini, som förut under dagens lopp å Landsförenin-gens vägnar nedlagt en krans på fröken Hilda Andersons grav å Sköldinge kyrko-

Rygghållare

"Perfekt"

Den är oombärlig för varje ung flicka med anlag för framåtlutande gång.

Uppgift ålder!
Pris pr st. 4.50.

Alla varor expeditieras till landsorten mot postföreskott + porto.

BUTTERICKS MÖNSTERAFFÄR

Riks 17 26. Drottninggatan 57. Allm. 14 10.
STOCKHOLM

FRU HEDENSKOGS

Privata Förlossningshem

TROLLHÄTTAN

Rikst. 145

gård, som en tacksamhetsgård för den dona-tion av 5,000 kr. hon i sitt testamente till-delat föreningens resetalarefond. Vid års-mötet höll d:r Gulli Petrini ett sakrikt och medryckande föredrag om rösträtts läge just nu. Slutligen lämnade fil. kand. fru Anna Möller en redogörelse för centralsty-relsemötet i Stockholm den 8-9 januari.

Sölvesborgs F. K. P. R. hade i december sitt sista möte för året å restaurang Conti-nental. Till styrelse omvaldes fröken Ebba Hultqvist ordförande, fröken Anna Jönsson vice ordförande och sekreterare samt fruarna Louise Johansson, Hedvig Nilson och Kristina Skarp. Till centralstyrelsemedlem utsågs fröken Ebba Hultqvist med fröken Anna Jönsson som suppleant. En kommit-té tillsattes för spridandet av Rösträtt för Kvinnor och uppmannades kvinnorna att ar-beta för stadsfullmäktigtvalet, så att den kvinnliga representanten bleve omvald. Ef-ter mötet vidtog ett angenämt samkväm.

Trollhättans F. K. P. R. har även den gångna arbetsterminen avhållit sina ordi-narie sammanträden 2 gånger i månaden, omväxlande förhandlings- och diskussions-möten. Rösträttsdagen den 7 oktober an-ordnades festligt samkväm, varvid Eva Frö-bergs prolog samt Emma Aulins föredrag om Birgitta upplästes av fru Eva Helle-berg. Vidare förekom sång av en kvartett samt téservering och därefter utfördes "nunnedans" av 12 flickor, iklädda kloster-dräkter. Sist uppläste ordföranden L. K. P. R:s uttalande, som enhälligt antogs. Å no-vembermötet valdes till centralstyrelsemed-lem fröken Augusta Björkqvist och till suppleant fru Eva Helleberg. Sista mötet före jul anordnades som Luciafest. Såväl mötena som i synnerhet de båda festerna ha varit väl besökta och präglats av den ange-nämaste stämning.

Västerås F. K. P. R. hade den 29 janu-ari sitt första sammanträde för året. Den nya ordföranden, fru Helga Silverstolpe, hälsade de talrikt församlade medlemmar-na välkomna och framförde till den förra ordföranden, fru Nina Andersson, förenin-gens varma tack för allt hennes intresse och arbete för Västerås' F. K. P. R. Ordfö-randen redogjorde på ett medryckande sätt för centralstyrelsemötet i Stockholm. Det med stor entusiasm framburna talet mot-togs med kraftiga applåder. Fröken A. Löf-gren uppläste ett par diktter av Heiden-stam, varefter förekom vacker pianomusik, och det lyckade mötet avslöts med tesupé.